

Conferència: Influència del vent en el caràcter i les malalties mentals: Realment estem tocats per la tramuntana ?

Dia: 7 de juliol de 2010-07-09

Lloc: Sala d'Actes. Centre Cívic Sagrada Família de Barcelona

La tramuntana és una paraula que s'origina del llatí *transmontanus-i* que vol dir més enllà de les muntanyes. Es un vent molt característic de l'Alt Empordà i l'Enciclopèdia Catalana la defineix com "un vent que bufa del nord i que sovint és fred i fort". El que no diu és que sovint s'ha atribuït a aquest tipus de vent uns efectes sobre el caràcter i la psicologia de les persones que estan en contacte amb la tramuntana. En aquest sentit, la frase 'estar tocat per la tramuntana' reflexa aquesta relació entre el vent i ment. Hi ha persones que la tramuntana els fa posar nerviosos i d'altre banda hi ha altres que se senten estimulats per aquest tipus de vent .

L'associació d'Empordanesos de Barcelona "Entramuntanats" ha volgut analitzar aquest tema amb rigor. Dins la seva reunió ordinària ha convidat al Prof. Antoni Bulbena per parlar de la "**Influència del vent en el caràcter i les malalties mentals: Realment estem tocats per la tramuntana ?**". La reunió va tenir lloc a la Sala d'Actes del Centre Cívic de la Sagrada Família de Barcelona. El Prof. Bulbena és catedràtic de Psiquiatria de la Universitat Autònoma de Barcelona i és Director de l'Institut de Neuropsiquiatria de l'hospital del Mar de Barcelona. La seva condició de professional de la Psiquiatria i a més a més la seva vinculació amb l'alt Empordà (és fill de Port-Bou) el fa especialment indicat per parlar-ne.

La tramuntana sempre ha estat envoltant d'un aire també màgic. Artistes, escriptors o músics sovint s'han inspirat amb aquest vent. Destaquen escriptors com Josep Pla, Carles Fages de Climent (amb la seva oració al Crist de la Tramuntana) o fins i tot Gabriel Garcia Márquez (Doce cuentos peregrinos). Pintors com Salvador Dalí han reflectit de manera constant el vent de la tramuntana en els seus paisatges de Cap de Creus. El músic Lluís Llach comenta que *"la tramuntana augmenta la meua tensió creativa, però després d'uns dies m'esgota"*

El Dr. Bulbena, comenta que l'abordatge de la malaltia mental és complex doncs influeixen factors biològics (predisposició genètica a patir alguna malaltia), factors socio-ambientals (estrès crònic, laborals, familiars, de parella, pèrdua, separacions) i factors psicològics (recursos personals per fer front a determinats fets). Tanmateix l'estudi de la influència dels factors meteorològics (llum, estacionalitat, pluja, vent, contaminació) en la psico-patologia també és molt complexa. Hi ha algunes circumstàncies ben conegudes com és una major agressivitat durant els períodes d'elevada temperatura ('cop de calor'), l'efecte antidepressiu de la llum, una major proporció de depressions a l'hivern o una major nombre de episodis de mania (trastorn bipolar) a la primavera o l'estiu. Altres estan més discutits com són l'efecte depressiu que tenen un excés de ions positius a l'atmosfera (que apareixen en situacions de vents forts) en algunes persones.

Però, l'impacte del vent en la salut mental és difícil d'analitzar. Intervenien factors com: la durada o la força del vent, la temperatura, la pressió atmosfèrica, els cops de vent o si la percepció del vent és a l'exterior o en un ambient tancat, l'edat, el sexe, tipus de personalitat o determinats factors personals.

El Dr. Bulbena va comentar les investigacions de la Dra Contxita Rojo al 2003 sobre els efectes de la tramuntana. En un estudi descriptiu sobre quin impacte emocional tenia la tramuntana va observar que al voltant d'una tercera part dels casos es percebia la tramuntana com a bastant o molt molesta; no obstant una quarta part del casos referien que la tramuntana els agradava amb major o menor intensitat. Va concloure que hi havia un grup de persones que eren més sensibles a la tramuntana com són les dones, persones joves, amb una alta reactivitat a l'estrès o una historia personal d'ansietat-angoixa o d'apetència pels dolços o curiosament persones amb laxitud articular. En aquestes persones es podia observar un agreujament del seus símptomes. També va apuntar en algunes persones un augment de la seva capacitat creativa. Però es va descartar una relació directa entre la bogeria i la tramuntana.

Possiblement s'hagi mitificat una mica la existència d'un determinisme obligat entre la tramuntana i el caràcter o les malalties mentals. Però no és pot oblidar la evidència que algunes persones manifesten que la tramuntana exerceix alguna modificació en el seu estat d'ànim. Calen, però, més estudis científics rigorosos per aprofundir aquesta relació i especialment conèixer els seus mecanismes biològics responsables.

Barcelona, 7 de juliol de 2010
Frederic Cofan
Secretari Entramuntanats